

Postanowienie z dnia 18 lipca 2002 r.

III DS 3/02

1. Nauczycielowi akademickiemu nie przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego od orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego uchylającego orzeczenie o ukaraniu komisji dyscyplinarnej uczelni (art. 135 ust. 4 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym, Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm. w brzmieniu obowiązującym przed 1 września 2001 r.).

2. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2001 r., SK 17/00 (Dz.U. Nr 103, poz. 1129; OTK 2001 r. nr 6, poz. 165), stwierdzający niekonstytucyjność art. 135 ust. 4 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm.) w zakresie w jakim wyłącza możliwość odwołania się do sądu, nie ma wpływu na sposób liczenia terminu do wniesienia odwołania od orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego o ukaraniu.

Przewodniczący SSN Barbara Wagner (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Roman Kuczyński, Józef Skwierawski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 lipca 2002 r. sprawy z odwołania Jacka B. na skutek odwołania wnioskodawcy od orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 1999 r.
[...]

postanowił:

odrzuścić odwołanie.

Uzasadnienie

Komisja Dyscyplinarna przy Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego orzeczeniem z dnia 28 września 1999 r. [...], uwzględniając rewizję nadzwyczajną Ministra

Edukacji Narodowej (wniesioną na wniosek obwinionego Jacka B.) od prawomocnego orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli Akademickich Politechniki W. z dnia 7 października 1997 r., uchyliła orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lutego 1998 r. [...], uchylające orzeczenie zaskarżone rewizją w części odnoszącej się do kary oraz wymierzające w miejsce orzeczonej kary nagany z ostrzeżeniem - karę nagany, i przekazała sprawę Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli Akademickich Politechniki W. do ponownego rozpoznania.

Od orzeczenia tego odwołał się obwiniony Jacek B. Podnosząc zarzut naruszenia art. 136 ustawy z 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym w związku z § 12 rozporządzenia Rady Ministrów z 23 października 1991 r. w sprawie postępowania dyscyplinarnego wobec nauczycieli akademickich oraz art. 313 § 1 i 2 KPK, wniósł o jego uchylenie i umorzenie postępowania „jako prawnie niedopuszczalnego”. W uzasadnieniu twierdził, że nie miał „formalnoprawnego statusu obwinionego”, albowiem rzecznik dyscyplinarny nigdy nie przedstawił mu zarzutów; nie wydał postanowienia o przedstawieniu zarzutów, nie ogłosił go podejrzanemu i nie przesłuchał skarżącego w charakterze podejrzanego. Niedopuszczalne było więc wszczęcie, a także kontynuowanie postępowania dyscyplinarnego „w jakimkolwiek jego stadium”. Zaskarżone orzeczenie zostało wydane bez przeprowadzenia rozprawy oraz wezwania stron, co oznacza nieważność postępowania, „gdyż strona skarżąca została całkowicie pozbawiona możliwości obrony swych praw”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Prawidłowe rozpoznanie odwołania wymaga ustalenia właściwego dla sprawy reżimu prawnego zarówno w płaszczyźnie prawa materialnego jak i formalnego (procesowego). W sprawie ma zastosowanie art. 135 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym przed jego nowelizacją ustawą z dnia 20 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o szkolnictwie wyższym, ustawy o wyższych szkołach zawodowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 85, poz. 924), na co trafnie wskazał skarżący. Zgodnie bowiem z art. 9 ust. 1 ustawy zmieniającej, do spraw dyscyplinarnych nauczycieli akademickich wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia tejże ustawy w życie, tj. przed 1 września 2001 r. (art. 13), stosuje się przepisy dotychczasowe, chyba że

przepisy znowelizowane są korzystniejsze dla obwinionego. Porównując treść art. 135 ustawy sprzed i po 1 września 2001 r. oraz oceniając ją w aspekcie korzystności dla obwinionego, zmiana tego przepisu jest indyferentna (obojętna). Należało więc zastosować zasadę wyrażoną w art. 9 ust. 1 *in principio* ustawy z 20 lipca 2001 r., nie zaś wyjątek przewidziany w tym przepisie *in fine*.

Trafnie też skarżący, powołując wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 11 września 2001 r., SK 17/00 (OTK 2001 nr 6, poz. 165), uznający ust. 4 art. 135 ustawy o szkolnictwie wyższym „w zakresie w jakim wyłącza możliwość odwołania się do sądu od prawomocnego orzeczenia komisji dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego” za sprzeczny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, wskazał ten przepis jako podstawę odwołania od orzeczonej kary nagany.

Rozpoznanie odwołania przysługującego nauczycielowi akademickiego od prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego jest sprawą należącą do właściwości Sądu Najwyższego z mocy art. 135 ust. 4 ustawy o szkolnictwie wyższym (art. 13 pkt 5 ustawy z 20 września 1984 r. o Sądzie Najwyższym, jednolity tekst: Dz.U. z 1994 r. Nr 13, poz. 48 ze zm.). Ustawa o szkolnictwie wyższym nie określa charakteru sprawy wszczętej odwołaniem. Ponieważ odpowiedzialność dyscyplinarna mianowanych nauczycieli akademickich ma charakter odpowiedzialności pracowniczej, trzeba przyjąć, że jest to sprawa ze stosunku pracy i należy do kategorii spraw cywilnych w rozumieniu art. 1 KPC. Rozpatrywana jest przeto przez Sąd Najwyższy na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego, przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o apelacji (art. 393¹⁹ KPC).

Zgodnie z art. 135 ust. 4 ustawy o szkolnictwie wyższym, ukaranemu nauczycielowi akademickiemu służy prawo wniesienia odwołania do Sądu Najwyższego od prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego komisji dyscyplinarnej przy Radzie Głównej orzekającej karę, w terminie 14 dni od daty doręczenia orzeczenia. Trzy są więc warunki dopuszczalności odwołania. Środek ten może być wniesiony: po pierwsze - przez ukaranego nauczyciela akademickiego; po drugie - od prawomocnego orzeczenia komisji dyscyplinarnej drugiej instancji; po trzecie - w oznaczonym terminie.

Przez orzeczenie prawomocne, należy rozumieć orzeczenie kończące postępowanie w sprawie przed komisjami dyscyplinarnymi. Orzeczenie z dnia 28 września 1999 r. takim nie jest. Nie kończy ono bowiem postępowania dyscyplinarnego, lecz przeciwnie - rozpoczyna je niejako od początku, na nowo. Wobec uchylecia orzecz-

nia z dnia 7 października 1997 r. wymierzającego skarżącemu karę nagany z ostrzeżeniem oraz z dnia 27 lutego 1998 r. orzekającego w to miejsce karę nagany, zaskarżone orzeczenie nie jest także orzeczeniem wymierzającym karę. Tym samym Jacek B. nie jest ukaranym w rozumieniu art. 135 ust. 4 ustawy. Skoro odwołanie nie zostało wniesione przez ukaranego nauczyciela akademickiego od prawomocnego orzeczenia komisji dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego orzekającej karę dyscyplinarną, jest ono niedopuszczalne.

W tym kontekście problem zachowania czternastodniowego terminu do wniesienia odwołania nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Ponieważ kwestia ta była podniesiona przez Jacka B. na rozprawie, Sąd Najwyższy uznał odniesienie się do niej (ze względów głównie edukacyjnych) za celowe. Skarżący oświadczył, że opis orzeczenia z dnia 28 września 1999 r. został mu doręczony w styczniu 2000 r. Jednak, jego zdaniem, termin 14 dni powinien być liczony od daty opublikowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2001 r. w Dzienniku Ustaw (Nr 103, poz. 1129), albowiem dopiero wówczas otworzyła się w sprawie droga sądowa.

Zgodnie z art. 190 Konstytucji, orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego wydane w sprawach zgodności ustaw z Konstytucją (wyrok w punkcie 3 tyczył zgodności z Konstytucją art. 135 ust. 4 ustawy o szkolnictwie wyższym) są ostateczne i mają moc powszechnie obowiązującą (ust. 1), a w życie wchodzi - co do zasady - z dniem ich ogłoszenia (ust. 2 i 3). Znaczenie orzeczenia o niekonstytucyjności przepisu dla toczących się spraw jest takie, że przepis, który utracił moc obowiązującą w całości lub części (i tym samym został wyłączony z systemu prawa w ogóle lub w dotychczasowym brzmieniu), nie może stanowić podstawy prawnej przyszłego rozstrzygnięcia. Konsekwencje takiego orzeczenia dla spraw prawomocnie zakończonych określa generalnie art. 190 ust. 4 Konstytucji, a w odniesieniu do spraw cywilnych - art. 401¹ KPC. Stanowi ono podstawę do wznowienia postępowania (instytucje tę przewiduje także rozporządzenie Rady Ministrów z 23 października 1991 r. w sprawie postępowania dyscyplinarnego wobec nauczycieli akademickich). Opublikowanie orzeczenia nie sanuje zatem uchybienia terminowi do wniesienia środka odwoławczego od prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego. Z tego względu, gdyby nawet odwołanie Jacka B. zostało wniesione od prawomocnego orzeczenia o ukaraniu, byłoby spóźnione, a więc niedopuszczalne z tej przyczyny.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 373 KPC w związku z art. 393¹⁹ KPC, art. 135 ust. 4 ustawy z 12 września 1990 r. o szkolnictwie

wyższym oraz art. 13 pkt 5 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o Sądzie Najwyższym,
orzekł jak w sentencji.

=====